

תפלת השחר פרק רביעי ברכות

כ"ט

עין משפט
נר מצוה

מז א ב מיי פיי פסל
תפלה ה' ג סג
פז יפ טושיע ארם
ס"ק קי"ט טע"ה
מח ג ד ה מיי פיי פסל
ה' ג ד סג ט
טושיע ארם סימן ק
טע"ה פ
מז ו מיי פיי פסל
ח סג ט טושיע
ח"מ סי קי טע"ה
ג ו מיי פיי פסל
סג ט טושיע ח"מ
סימן קי טע"ה
ג ו מיי פיי פסל
סג ט טושיע ח"מ
ג ו מיי פיי פסל
סג ט טושיע ח"מ
סימן קי טע"ה

לייז עלה אביי אמרן דמללי הבינו. והכי ק"ל ויש ספרים
דמסיק ס"מ במהא אכל דדרך שרי דמשמע במכילתין (ה)
גבי רבי יוסי וכו' :
ונבללה בהבינו. והא דאמרינן בפ"ק דנדה (דף ה:) כל השנה

והשקף. חשב לזכור אותה לשון סוכה דמתרגמינן וישקף ואסחכי
(בראשית יט) : רשע מעיקרו. וכן מרשעו פטמים שחור ונטשה
רשע : הוא ינאי. שטינו בקידושין (פ"ג דף סו) שהרג חמיו ישראל:
ינאי רשע מעיקרו. ונטשה לדיק וחור לרשעו : דאחיל בה
החיל לאומרה וטעה בלמנעיה : תורה אור

כולה מתפלל אדם י"ח חוץ ממוצאי
יה"כ מפני טורח לבור מפני התענית
וי"א מתפללים י"ח שלימות מפני
ש"ל הבדלה בחוץ הדעת והימה
אמאי לא פריך ונבללה בהבינו
וי"ל דלא דמי דהתם כל השנה כולה
מתפלל י"ח ואין לנו להקשות ונבללה
מכלל כדי לשמור המנהג של כל השנה
אכל הכא שכל השנה מתפלל הבינו
פריך שפיר למה לי לשמור המנהג
בשכיל אהה חונגתו ונבללה בהבינו:

והשקף בה שתים ושלש שעות ולא העלוהו
אמאי לא העלוהו והאמר רב יהודה אמר רב
"מעה בכל הברכות כלן אין מעלין אותו
בברכת הצדוקים מעלין אותו חיישינן שמא
מין הוא שאני שמואל הקטן דאיהו תקנה
וניחוש דלמא הדר ביה אמר אביי גמירי
מבא לא הוי בישא ולא והכתיב ויבשוב
צדיק מצדקתו ועשה עול והוא רשע מעיקרו
אבל צדיק מעיקרו לא ולא והא *תנן אל
תאמין בעצמך עד יום מותך שהרי *יוחנן
כ"ג שמש בכהונה גדולה שבעים שנה
ולבסוף נעשה צדוקי *אמר אביי הוא ינאי
הוא יוחנן רבא אמר ינאי לחוד ויוחנן לחוד
ינאי רשע מעיקרו ויוחנן צדיק מעיקרו הניחא
לאביי אלא לרבא קשיא אמר לך רבא
צדיק מעיקרו נמי דלמא הדר ביה אי הכי
אמאי לא אסקוהו שאני שמואל הקטן
דאתחיל בה דאמר רב יהודה אמר רב
ואיתכא רבי יהושע בן לוי ילא שנו אלא
שלא התחיל בה אבל התחיל בה גומרה :
הני שבע דשבתא כנגד מי א"ר חלפתא בן
שאל כנגד שבעה קולות שאמר דוד על
המים הני תשע דר"ה כנגד מי א"ר יצחק
דמן קרטיגנין כנגד תשעה אוכרות שאמרה
חנה בתפלתה דאמר מר *בראש השנה
נפקדה שרה רחל ורנה הני עשרים וארבע
דתעניתא כנגד מי א"ר חלבו כנגד כ"ד רגנות
*שאמר שלמה בשעה שהכניס ארון לבית
קדשי הקדשים אי הכי כל יומא נמי נמרינהו
אימת אמרינהו שלמה ביומא דרחמי אנו
נמי ביומא דרחמי אמרי להו : רבי יהושע

לא שט. הא דאמר רב יהודה מעלין
אותו : שבעה קולות. בזמור קול ה'
על הנשים (ההלים כט) : שאלמה חנה
בפרשת עלן לבי (ש"פ ז) כ"ד רגנות.
בפרשת ויעמוד שלמה (מלכים א ה)
רנה תפלה תתנה כליון כ"ד איכא :
ביומא דרחמי. שהלך לבקש רחמים
שדבוק שפרים זה בזה ולא הוי
מניחין להכניס ארון לבית קדשי
הקדשים כדאמר' בזמור קטן (דף
ס.) : מעין כל ברכה. אומר בקול
ומזכר על כל אחת ואחת : הבינו.
ואינו מזכר אלא שומע תפלה בכל
הברכות שבין שלש ראשונות לשלש
אחרונות הבינו כנגד אחת חוץ
ומול אח לבזנו כנגד שהיבנו לסלות
לנו כנגד סלח לנו להיות גאולים כנגד
גאולה וכן כולם : בנאות ארץ. לשון
גוה כמו בנאות דשא ירדני (הלים
כג) והוא כנגד ברכת השנים :
והתועים על דעתך. העוזרים על
דברך : ישפטו. כנגד לךדק ומשפט.
לשון אחר והתועים במשפט על דעתך
ישפטו השיבם ללמדם לשפט כדברך
וכן עיקר נראה לי וכן כה"ל : לייט
עלה אביי. לפי שמדלג הברכות וכולן
בברכה אחת : כל השנה מי עבדינן
כרבי עקיבא. כלומר כשאלו מתפללין
י"ח שלמות מי עבדינן כר' עקיבא
לומר בברכה רביעית בפני ענמה
דהשחא כשמתפללין הבינו נעבד
כוה"ה : שבע תקון. שלש ראשונות
ושלש אחרונות והבינו : ונבללה.
להבדלה : מכלל. בחוץ הבינו כדרך
שהא כוללה בחוץ הדעת ויאמר
הבינו ה' אלהינו המבדיל בין קדש
לחול לדעת דרכי : לאטרודי.
לטעות. בתחלת. התפלה יכול אדם
לכון דעתו יותר מן האמנע : גבורות
גשמים. הזכרה בעלמא היא לפיכך
מחזירין אותו שאינה תפלה שיכול
לאומרה בשומע תפלה : מחזירין
אותו : לזכור. ויחד המתפלל עם הזכור :
דאדכר קודם ש"ס. אין מחזירין
אותו שיכול לאומרה בשומע תפלה :
תחנונים

תכונת פ"ב
מ"ד
[יומא ס.]

י"ל ואמר

[ר"ה יא.
יבמות סד:]

[שבת ל.
מ"ט.
פסח ר"ח:]

[קדושין לג.
ושי']

[לקמן לג. נדה ט.
[לקמן לג]]

מסכת פ"ג
לעיל כו.
לקמן לג.
תפנית ג.

מפני שיכול לאומרה בשו"ת.
כדאמר [לקמן לה.] (טו"ז)
דף ה) שאל אדם לרבינו בשו"ת ודוקא
לרבינו כגון שיש לו חולה בתוך ביתו או
שנריך שדור מים דכחא מעין תפלה
וכן שאלה אכל הזכרה והבדלה ושאר
שדחים אכור שאינה מעין שו"ת
ונראה שכל האומר צריך אחת ה'
שו"ת אחר שסיים דברי תחנונים
מיושב מגונה כדאמר' (מגילה דף יח.)
מכאן ואילך אכור לספר בשבחו
של מקום כלומר להוסיף ברכות על
אלו ואפילו אם בא להתפלל שמונה
עשרה עוד פעם אחרת אכור
שנראה כמוסיף על הברכות והא
דלמר לעיל (דף כה.) ולואי שתפלה
אדם כל היום (ג) היינו דוקא ספק
התפלל אכל ודאי חוקמין לעיל
ספוסק אפי' בלמנע ברכה כשמואל
בפרק מי שמתו (סג) ומה שגליח
לזכור שונה בהן היינו להוסיף רבים
ידי חובקן ומה שמתפלל בלחש היינו
כדי להסדיר תפלתו כדמוקמין בפרק
בסרא דר"ה (דף נד) :

אומר מעין שמנה עשרה : מאי מעין שמנה עשרה רב אמר מעין כל ברכה
וברכה ושמואל אמר 'הבינו ה' אלהינו לדעת דרכיך ומול את לבבנו ליראתך
ותסלח לנו להיות גאולים ורחקנו ממכאובינו ודשננו בנאות ארצך ונפוצותינו
מארבע תקבץ והתועים על דעתך ישפטו ועל הרשעים תניף ידך וישמחו
צדיקים בבנין עיורך ובתקון היכלך ובצמיחת קרן לדוד עבדך ובעריכת נר
לבן ישי משיחך מרם נקרא [ה] אתה תענה ברוך אתה ה' שומע תפלה *לייז
עלה אביי אמאן דמצלי הבינו אמר רב נחמן אמר שמואל יכל השנה
כולה מתפלל אדם הבינו חוץ ממוצאי שבת וממוצאי ימים טובים מפני
שצריך לומר הבדלה בחוץ הדעת מתקין לה רבה בר שמואל ונימרה ברכה
רביעית בפני עצמה מי לא תנן *ר"ע אומר אומרה ברכה רביעית בפני עצמה
אמו כל השנה כולה מי עבדינן כר' עקיבא דהשתא נמי נעביר כל השנה כולה
מאי טעמא לא עבדינן כר' ע' תמני סרי תקון תשסרי לא תקון הכא נמי שבע תקון תמני לא תקון
מתקין לה מר זוטרא ונבללה מכלל הבינו ה' אלהינו המבדיל בין קדש לחול קשיא : אמר רב ביבי
בר אבבי יכל השנה כולה מתפלל אדם הבינו חוץ מימות הגשמים מפני שצריך לומר שאלה בברכת
השנים מתקין לה מר זוטרא ונבללה מכלל ודשננו בנאות ארצך ותן טל ומטר אתי לאטרודי אי הכי
הבדלה בחוץ הדעת נמי אתי לאטרודי אמרי התם כיון דאתיא בתחלת צלותא לא ממירי הכא כיון
דאתיא באמצע צלותא ממירי מתקין לה רב אשי ונימרה בשומע תפלה דא"ר תנחום אמר רב אסי מעה
ולא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו שאלה בברכת השנים אין מחזירין אותו מפני שיכול
לאומרה בשומע תפלה והבדלה בחוץ הדעת אין מחזירין אותו מפני שיכול לאומרה על הכוס מעה שאני :
גופא א"ר תנחום אמר רב אסי מעה ולא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו שאלה
בברכת השנים אין מחזירין אותו מפני שיכול לאומרה בשומע תפלה והבדלה בחוץ הדעת אין מחזירין אותו
מפני שיכול לאומרה על הכוס מיתבי *מעה ולא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו
שאלה בברכת השנים מחזירין אותו והבדלה בחוץ הדעת אין מחזירין אותו מפני שיכול לאומרה על הכוס
ל"ק הא ביחוד הא בצבור מ"ש לא משום דשמעה משליח צבור אי הכי האי מפני שיכול לאומרה בשומע
תפלה מפני ששומע משליח צבור מבעי ליה אלא אידי ואידי ביחוד ול"ק *הא דאדכר קודם שומע תפלה
הא

רב נסים גאון
הני כ"ד דתעניתא
כנגד מי אמר
ר' חלבו כנגד כ"ד
רגנות שאמר שמואל
מילתא פרושה בתלמוד
אריך ישראל בפירקין
ובפרק ב' דתענית
(הלכה ג') חלבו ר'
שמואל כנגד כ"ד פעמים
רנה תפלה תתנה
שבתובין בפרשת שלמה
ואית בבמרא בפ' משקין
בית השלחין (מועד
קטן דף ט) ובפרק כל
ישראל יש להם חלק
(דף ק) בשעה שבנה
שלמה את בית המקדש
ובקש להכניס ארון
לבית קדש הקדשים
דבקו שעריו זה בזה
אמר כ"ד רגנות כ"ד :

הגהות הב"ח
(ה) תוס' ד"ה לייט וכו'
במכילתין. יבליעיל
כפ"ק דף ג' וע"ה תוס'
כ"ה סוף ג' : (ג) ד"ה
מפני וכו' היינו דוקא
כספק התפלל אכל מוצאי
התפלל חוקמין :

הגהות הגר"א
[ה] סרס נקרא אחת
תענה. יכ"ז כי אחת
עונה בכל טו'. גי' ר"ף
ורא"ש ועיין רמב"ם :